

travelbook

travelbook

Szczecin i Pomorze Zachodnie

Bezdroża

Autor przewodnika: Mateusz Żuławski

Redaktor prowadzący: Agnieszka Krawczyk

Redakcja: Anna Pałczyńska

Korekta: Magdalena Gałuszka

Opieka techniczna: Miron Kokosiński

Skład: Miron Kokosiński

Opracowanie kartograficzne: Rafat Bletek

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bespz1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-7277-1

Copyright © Helion SA, 2021

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Szczecin --- **i Pomorze Zachodnie**

Spis treści

Atrakcje Pomorza Zachodniego 6

Informacje praktyczne 12

Przed wyjazdem 14

Wybór czasu podróży 14

Źródła informacji 14

Na miejscu 15

Komunikacja 15

Noclegi i wyżywienie 15

Informacje A-Z 16

➤ **Słownik terminów podstawowych dla Pomorza Zachodniego 20**

Informacje krajoznawcze 26

Krajoznawcze ABC 28

Charakterystyka geograficzna 28

Przyroda 28

➤ **Kalendarium historyczne 32**

Społeczeństwo 33

Kultura i sztuka 35

Kuchnia 36

➤ **Wydarzenia kulturalne 40**

Szczecin i okolice 44

Szczecin 46

Okolice Szczecina 76

Świnoujście – perła Bałtyku 94

Świnoujście 96

- Woliński**
Park Narodowy 114
Woliński Park Narodowy 116
Fauna i flora 116
➤ Zachodniopomorskie dla dzieci 128

- Od Międzyzdrojów**
do Kołobrzegu 136
Międzyzdroje 138
Na wschód od Międzyzdrojów 141

- Kołobrzeg i okolice 156**
Kołobrzeg 158
Okolice Kołobrzegu 169

- Od Koszalina**
do Jarosławca 178
Koszalin 180
Okolice Koszalina 187
➤ Zachodniopomorskie aktywnie 200

- Pojezierze Drawskie 212**
Pojezierze Drawskie
i Drawieński Park Narodowy 214

INDEKS 227

Spis map

- Zachodniopomorskie
(część północna) –
przednia okładka
Szczecin – centrum – 48
Świnoujście – 97
Kołobrzeg – 160
Koszalin – 181
Zachodniopomorskie
(część południowa) –
tylna okładka

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Spis ramek

Bielik kontra orzeł	29
Świętowit woliński	33
Szczecińska Karta Turystyczna	51
Visit Szczecin	52
Transgraniczne	
spacery miejskie	55
Pierniki szczecińskie	56
Żeliwne pompy uliczne	66
Dynastia Gryfitów	74
DOL Kliniska	83
Miasteczko Dziecięce	
Podgrodzie	85
Chorzelin	98
Unity Line i Polferries	105
Tallboy	
w Kanale Piastowskim	107
Truskawkowe Miasto	109
Wodniczka	118
Taksydermia	124
Bursztynowa Komnata	144
Święto Kaszy	149
Katastrofa samolotu	
w Resku Przymorskim	151
Jak powstają wydmy	152
ORP „Fala”	
i ORP „Władysławowo”	163
Jak znaleźć bursztyn?	166
Rybołówstwo na Bałtyku	168
Zasady bezpieczeństwa	
nad wodą	170
Komisja Ustalania	
Nazw Miejscowości	183
Parawanieg	190
Narzędzia	
i metody połowowe	195
Lądolód	220
Wał Pomorski	224

Atrakcje Pomorza Zachodniego

▲ Ruiny kościoła w Trzemeszku

CUDA
PRZYRODY

Pojezierze Drawskie

Kraina ponad 250 jezior; najstłyniejsze spośród nich Drawsko (o głębokości blisko 80 m), położone obok miejscowości Czaplunek, odznacza się bardzo zróżnicowaną linią brzegową.

Rzeka Drawa

Kręta rzeka, która przemierza niekiedy prawdziwie dzikie tereny, słynie z malowniczych spływów kajakowych oraz bogactwa ryb (30 gatunków). Wody Drawy na wielu odcinkach zaliczane są do I klasy czystości.

Klif w Rewalu

Z wyniosłego klifu (o wysokości 15 m) między Trzemeszkiem a Rewalem rozciąga się wspaniały widok na morze oraz ruiny kościoła w Trzemeszku – zdjęcia urwistego brzegu, jako ilustracja procesu abrazji morskiej, znajdziemy w każdym polskim podręczniku geografii.

▼ Krzywy Las

Wzgórze Zielonka

Punkt widokowy położony na wysokości 81 m n.p.m. Z tego niezwykłego miejsca można obserwować aż cztery sąsiadujące akweny: Morze Bałtyckie, Zalew Szczeciński, jezioro Wicko Wielkie oraz deltę Świny.

Krzywy Las

Osobliwy pomnik przyrody jest efektem działalności człowieka, jednak do dziś właściwie nie wiadomo, w jakim celu przycinano młode drzewa, które później wyrosły w tak nietypowy sposób.

Woliński Park Narodowy

Tutejsze wspaniałe krajobrazy cechuje znaczne zróżnicowanie – od wybrzeży klifowych, po lasy, jeziora, wyspy i deltę Świny. Tereny przybrzeżne stanowią schronienie dla foki szarej i morświna.

▲ Kolegiata Mariacka w Stargardzie

PERŁY ARCHITEKTURY

Szlak latarni morskich

Rozpościera się od Świnoujścia do Jarosławca i prowadzi przez siedem latarni Pomorza Zachodniego. Zwiedzający nie tylko odbierają ciekawą lekcję historii, ale również korzystają z doskonałego punktu widokowego, skąd roztacza się panorama bałtyckiego wybrzeża.

Bazylika św. Jakuba w Szczecinie

Historia bazyliki sięga XII w. Obecny kształt obiektu jest wynikiem odbudowy po niemal całkowitym zniszczeniu w czasie II wojny światowej. Z położonego na wieży (na wysokości 56 m) punktu widokowego można podziwiać całe miasto.

Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza

Mieszcząca się w niezwykłym gmachu o futurystycznych kształtach filharmonia stanowi centrum życia muzycznego

w Szczecinie. Obiekt zdobył nagrodę w licznych konkursach krajowych i zagranicznych na najciekawszy budynek.

Kolegiata Mariacka w Stargardzie

Monumentalna świątynia gotycka, będąca najcenniejszym zabytkiem miasta, kryje liczne zabytki kultury sakralnej.

Ratusz w Nowym Warpnie

Gmach ten znajduje się na rynku zacisznego i przepięknego miasteczka. Budynek o konstrukcji ryglowej (inaczej: mur pruski) pochodzi z 1697 r.

Wieś rybacka Chłopy

Miejscowość została wpisana do rejestru zabytków ze względu na licznie zachowane tutaj XIX-wieczne chaty i port, w którym można nie tylko obejrzeć kutry rybackie, ale również zaopatrzyć się w ryby świeżo wyłowione z morza.

Centrum Słowian i Wikin- gów Jomsborg Vineta

Skansen stanowi rekonstrukcję wczesnośredniowiecznej osady na Wolinie. W tym niezwykłym miejscu można poczuć ducha historii, posłuchać opowieści, uczestniczyć w warsztatach czy wziąć udział w corocznym Festiwalu Słowian i Wikin-
gów.

Podziemne Miasto

Sieć podziemnych korytarzy łączących schrony pod wydrami wybudowali Niemcy w 1939 r. dla ochrony bazy Kriegsmarine. Obecnie obiekt został udostępniony turystom w ramach działalności Muzeum Obrony Wybrzeża w Świnoujściu.

Skansen Morski w Kołobrzegu

Niezwykłe muzeum, w którym można doświadczyć warunków życia żołnierza pełniącego służbę na okręcie. Największą atrakcją są udostępnione zwiedzającym jednostki ORP „Fala” i ORP „Władysławowo”.

▼ Skansen Morski w Kołobrzegu

▲ Centrum Słowian i Wikin-
gów Jomsborg Vineta

Muzeum w pałacu Młynarza w Koszalinie

Placówka gromadzi lokalne eksponaty będące świadectwem historii Pomorza, ze szczególnym uwzględnieniem wyrobów artystycznych. Na pałacowym dziedzińcu mieści się niezwykły skansen kultury jamneńskiej, w którym prezentowane są dawne chaty rybackie, kuźnie oraz stodoły.

Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Świnoujściu

Poznamy tu wszelkie narzędzia niezbędne dla rybołówstwa, m.in. przyrządy nawigacyjne, sieci, modele kutrów rybackich. Dzięki licznym zdjęciom i dokumentom zobaczymy, jak Świnoujście zmieniło się na przestrzeni lat.

Piwnice Szczecińskiej Fabryki Wódek „Starka”

Niezwykła atrakcja turystyczna, nie tylko dla miłośników trunku. W podziemiach można obejrzeć ogromne drewniane beczki, z których największa ma pojemność 38 tys. litrów, a nawet skosztować miejscowego produktu o 500-letniej tradycji.

Świnoujście

Z pobytem wypoczynkowym w mieście łączy się wiele korzyści, takich jak: leczniczy mikroklimat, luksusowe wyposażenie obiektów, szeroka gama zabiegów zdrowotnych, bliskość plaży oraz liczne oferty pakietów pobytowych.

Kamień Pomorski

W kompleksie uzdrowskim można poddać się wielu zabiegom zdrowotno-pielęgnacyjnym, np. z dziedziny elektrolecnicztwa i hydroterapii. Funkcjonuje tu również specjalistyczny ośrodek rehabilitacyjny.

Kołobrzeg

W licznych sanatoriach przebywają osoby cierpiące na choroby układu oddechowego i układu krążenia; kuracjusze ko-

rzystają również z usług fizjoterapeutów. Kołobrzeg kultywuje tradycje uzdrowsko-we już od 1802 r.

Połczyn-Zdrój

Cechą szczególną tego uzdrowska jest wykorzystywanie naturalnych zasobów solankowych i borowiny połczyńskiej do leczenia chorób układu pokarmowego oraz defektów skórnych.

Dąbki

Wieś uzdrowska specjalizuje się w kuracjach rodzinnych i dziecięcych. Z racji właściwości miejscowego mikroklimatu i powietrza ze znaczną zawartością jodu pobyt leczniczy zalecany jest w przypadku chorób endokrynologicznych i układu oddechowego. W zabiegach sanatoryjnych wykorzystywane są surowce naturalne, jak np. torf leczniczy.

▼ Połczyn-Zdrój

Wały Chrobrego w Szczecinie

Piękny taras widokowy o długości 500 m i wysokości 15 m ciągnie się wzdłuż brzegów Odry. Doskonałe miejsce do wypoczynku, z licznymi ławkami, skąd rozpościera się wspaniały widok na przystań i bulwary.

Ogrody Tematyczne Hortulus w Dobrzycy

Założone w 1992 r. ogrody pokazowe w inspirowany sposób ukazują zwiedzającym piękno przyrody. Na terenie parku mieści się 28 ogrodów tematycznych, w których możemy poznać roślinność z całego świata i odpocząć pośród niesamowitej mozaiki kwiatów, drzew i krzewów.

▼ Wały Chrobrego w Szczecinie

▲ Rezerwat „Kamienne Kręgi” w Grzybnicy

Grodzisko w Lubinie i tarasy widokowe

Odnaleziono tu pozostałości średnio-wiecznego grodu z X w. Dodatkową atrakcją jest wspaniały punkt obserwacyjny z widokiem na krainę 44 wysp.

Kino Pionier 1907 w Szczecinie

Ewenelement na skalę światową – kino działające nieprzerwanie w tym samym miejscu od 1907 r. Dla gości dostępne są dwie sale: czerwona i kiniarnia. W tej drugiej film można obejrzeć przy stoliku, delektując się smakiem kawy lub winem.

Rezerwat „Kamienne Kręgi” w Grzybnicy

Stanowisko archeologiczne, obejmujące grobowce i kamienne kręgi należące do przedstawicieli kultury wielbarskiej, która rozwijała się na tych terenach między I-V w. n.e.

Sgraffito słońca w Trzebiatowie

Niezwykła pamiątka z 1639 r., kiedy to w mieście gościła trupa cyrkowa ze słońcą Hansken. Miejscowy artysta uwiecznił to wydarzenie, malując na ścianie jednej z kamienic wizerunek zwierzęcia w towarzystwie tresera.

A nighttime photograph of the city of Szczecin, Poland, viewed from across a body of water. The city lights are reflected on the water's surface. A prominent church with a tall, dark spire is visible on the right side of the skyline. The sky is a deep purple and blue. The text 'Szczecin i okolice' is overlaid in large, white, sans-serif font, oriented vertically.

Szczecin i okolice

Polskie Pomorze Zachodnie zasługuje na miano perły nie tylko naszego kraju, ale i Europy. W tym malowniczym regionie turyści mogą skorzystać z licznych form zarówno aktywnego wypoczynku, jak i spędzania cennych chwil urlopu w niespiesznym tempie. Wiele tutejszych skarbów warto uwiecznić na zdjęciach. Świadectwem dziejów regionu są liczne zachowane ślady działań wojennych, bogate zabytki architektoniczne oraz regionalne muzea, które w sposób interaktywny ukazują dziedziny życia dawnych mieszkańców. Miłośnicy przyrody doświadczą radości obcowania z pięknem natury, gdyż tutejsze cenne zasoby przyrodnicze obejmują dwa parki narodowe, dziesiątki rezerwatów przyrody, setki jezior oraz tysiące szlaków pieszych, rowerowych i kajakowych. Bywalcy kurortów zapewne docenią dobroczynne właściwości morskigo powietrza w wielu nadmorskich miejscowościach wypoczynkowych, jak również uroki zażywania wodno-słonecznych kąpiei na plażach. Miejscowe życie kulturalne dostarcza ciekawych inspiracji dzięki wystawom, corocznym festiwalom czy koncertom. Najmłodszy, którzy odwiedzą parki tematyczne i rozrywkowe, uzmysłowią sobie, że warto uczyć się poprzez zabawę, a radość wynikająca z nauki może być z powodzeniem wplatana w edukację. Klimatyczne miejscowe bary i restauracje serwują wysmienitą kuchnię, obfitującą w świeżo złowione ryby. Wszelkie niewygody podróży można łatwo zniwelować dzięki znakomicie opisanym trasom turystycznym, szerokiej gamie noclegów i sprawnie zorganizowanej komunikacji samochodowej, autobusowej czy kolejowej. Warto przekonać się, że całkiem niedaleko od naszych domów istnieją miejsca, które będziemy wspominać z sentymentem i do których powrócimy w myślach, planując kolejne podróże.

Zapraszamy na wspólną wyprawę po niezwykłym regionie Polski.

Szczecin

Zwiedzanie zaczniemy od największego miasta i stolicy województwa – Szczecina. Tutaj wypijemy razem pyszną kawę na Wałach Chrobrego, podziwiamy widok na przystań i bulwary, zwiedzimy Muzeum Narodowe i Zamek Książąt Pomorskich, wejdziemy na kilka tarasów widokowych, by następnie zejść do podziemi szczecińskich, posłuchamy muzyki w słynnym gmachu Filharmonii im. Kartowicza, obejrzymy Stocznnię Szczecińską od strony wody podczas rejsu po Odrze, zanurzymy się w melancholijnej atmosferze alejek cmentarza Centralnego, a także wyruszymy na wycieczkę po okolicach Szczecina, gdzie czeka nas wiele atrakcji, m.in. zacisza na przystań w Nowym Warpnie, spacer wokół zalanej kopalni zwanej obecnie Szmaragdowym Jeziorem czy eksploracja pozostałości fabryki benzyny syntetycznej w Policach.

▼ Dziedziniec Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie

KLUCZOWE DATY

1121 r. – Bolesław Krzywousty zdobywa Szczecin, a ówczesny książę pomorski Warcisław I zostaje zmuszony do płacenia daniny i przyjęcia chrześcijaństwa.

1122 r. – pierwsza misja chrystianizacyjna, prowadzona przez pustelnika Bernarda Hiszpana. Jak podają źródła pisane, jego ekscentryczny sposób bycia i gloryfikacja ubóstwa stały się przyczyną fiaska misji, gdyż przez mieszkańców potężnego i bogatego Wolina został zwyczajnie uznany za szaleńca, wyśmiany, a następnie pobity i wyrzucony z miasta.

1243 r. – Barnim I Dobry nadaje Szczecinowi przywilej lokacyjny na prawie magdeburskim, regulujący organizację samorządu oraz rozwój obszarów miejskich.

1534 r. – wprowadzenie luteranizmu podczas tzw. sejmiku trzebiatowskiego, czego rezultatem była sekularyzacja majątku kościelnego oraz utworzenie Pomorskiego Kościoła Ewangelickiego, którego biskupami byli książęta z dynastii Gryfitów, aż do jej wygaśnięcia w 1637 r.

1570 r. – podpisanie pokoju w Szczecinie, który zakończył trwającą od 1563 r. I wojnę północną. Była to walka o status hegemonu regionu Morza Bałtyckiego, toczona między Rzeczpospolitą, Szwecją, Rosją i Danią.

1648 r. – podpisanie traktatu westfalskiego, który zakończył wojnę trzydziestoletnią i umocnił panowanie Szwedów na Pomorzu, nadając im Szczecin i Rugię.

1938 r. – zorganizowanie przez nazistowskie Niemcy akcji zwanej „nocą kryształową”, czyli pogromów ludności żydowskiej w nocy z 9 na 10 listopada.

W Szczecinie spalona została synagoga oraz inne budynki należące do gminy żydowskiej, a wszyscy mężczyźni wywiezieni do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen.

Lata 1940–45 – liczne bombardowania Szczecina przez wojska alianckie. Największe spustoszenie siały tzw. naloty dywanowe, polegające na całkowitym zniszczeniu określonego obszaru, zamiast obierania konkretnych celów. Miasto zostało zrujnowane niemalże w całości, jedynym ocalałym obiektem były późniejsze Wały Chrobrego.

1945 r. – na konferencji w Poczdamie zdecydowano o oddaniu miasta Polsce. Przedstawiono to jako dar dla narodu polskiego, jednak w rzeczywistości zniszczony całkowicie Szczecin nie stanowił żadnej materialnej wartości. Pierwszym prezydentem miasta został Piotr Zaremba.

1980 r. – Szczeciński Sierpień 80, miesiąc protestów przeciwko władzom PRL, do których doszło wśród robotników szczyńskich fabryk, jak i w całej Polsce. Zakończyły się podpisaniem serii porozumień, na mocy których legalnie dopuszczono do działania NSZZ Solidarność.

Warto zobaczyć

Aleja Fontann

Jest to zwyczajowe określenie środkowej, spacerowej części al. Jana Pawła II, pomiędzy pl. Grunwaldzkim a pl. Lotników. Fragment ten został przebudowany w połowie lat. 70. W 1980 r. przy pl. Grunwaldzkim odsłonięto **pomnik marynarza**. Dnia 11 czerwca 1987 r. trasę tę przemierzył Jan Paweł II, udając się na spotkanie z wier-

nymi na Jasnych Błoniach. Obecnie jest to popularny trakt spacerowy uczęszczany przez mieszkańców i turystów. W licznych ogródkach restauracyjnych można odpocząć od miejskiego gwaru.

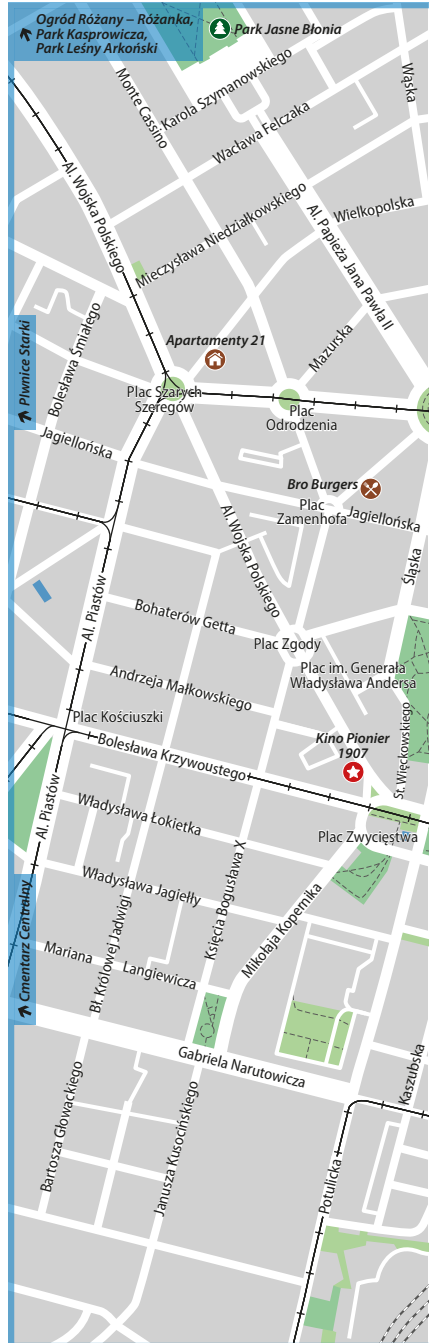
Baszta Paniieńska

Budowla jest jedyną zachowaną basztą będącą pamiętką po dawnych obwarowaniach miejskich. Uniknęła zburzenia, gdyż została

przekształcona na początku XIX w. na budynek gospodarczy. Ostatnią jej przedwojenną modyfikacją było nadbudowanie pomieszczeń mieszkalnych ok. 1850 r. Zarówno baszta, jak i sąsiadujące z nią budynki zostały w znacznym stopniu zniszczone przez bombardowania aliantów w 1944 r., jednak w latach 60. podjęto się zadania jej rekonstrukcji. Budowla dawniej wyznaczała granicę Szczecina i była jej północną flanką. Dalej rozciągała się już tylko fosa. Dziś to cenny zabytek średniowiecznej architektury obronnej oraz jeden z głównych symboli miasta, widniejący często na pocztówkach, pamiątkach czy logach. Budowla zwana jest inaczej „Basztą Siedmiu Płaszczy”, od mało wiarygodnych legend o dawnych książętach, księżniczkach i krawcach. Trzykondygnacyjne wnętrze zabytku niestety nie jest udostępnione dla zwiedzających. Zabytek znajduje się w ścisłym centrum Szczecina, przy ulicy Panieńskiej 47. Można do niej dotrzeć kierując się na wschód od Zamku Książąt Pomorskich lub zmiierzając na południe od strony Wałów Chrobrego.

Bazylika św. Jakuba

Historia tego kościoła wiąże się z początkami chrześcijaństwa na Pomorzu. Kilkadziesiąt lat po misji chrystianizacyjnej, w 1187 r. ufundowany zostaje drewniany kościół, który na przestrzeni lat stania się najważniejszą świątynią w mieście. Bazylikę wielokrotnie przebudowywano. Po raz pierwszy w 1260 r., kiedy to wzniesiono ceglana konstrukcję o gotyckich kształtach. W 1677 r. w czasie oblężenia miasta świątynię strawił pożar, jednak w krótkim czasie została odbudowana. Dopiero w roku 1894 dorzucono zwieńczenie wieży, kościół wyposażono również w instalację elektryczną i ogrzewanie. Okres II wojny światowej upłynął pod znakiem ogromnych strat – na skutek nalotów alianckich uszkodzona została wieża, zniknął dach nawy głównej, sptonęło wyposażenie. Z racji ogromnej skali zniszczeń odbudowa świątyni nastąpiła dopiero w latach 1972–74. Jednak

nawet wtedy nie przywrócono stanu sprzed wojny ze względu na uszkodzenia, np. mury wieży były w tak złym stanie technicznym, że nie zdecydowano się na odtworzenie jej zwieńczenia. Wieżę odbudowano dopiero w 2007 r.; powstał też wówczas **taras widokowy**, na który wjeżdża się windą. Z wysokości 56 m można podziwiać panoramę miasta i okolic, sięgając stąd wzrokiem nawet na odległość 50 km.

Bazylika św. Jakuba

- ul. św. Jakuba 1
- <http://katedra.szczecin.pl>
- taras widokowy: pn.–czw. 10.00–19.00, pt.–nd. 10.00–20.00
- 10 zł, ulgowy 6 zł, dzieci do lat 7 wstęp wolny

Bazylika św. Jana Chrzciciela

Kościół zbudowany w 1890 r. miał służyć jako świątynia katolicka w protestanckim Szczecinie. Był jedynym kościołem rzymskokatolickim w mieście do roku 1931. Pracowało w nim kilku księży niemieckich, którzy padli ofiarą hitlerowców podczas akcji „Fall Stettin”. Oskarżeni o działalność szpiegowską na rzecz wojsk alianckich księża Herbert Simoleit, Friedrich Lorenz oraz Karol Lampert (beatyfikowany w 2011 r.) zostali wywiezieni do Saksonii i zamordowani. W roku 1944 spłonął dach kościoła, a także dzwonnica oraz zwieńczenie wieży. Odbudowę przedsięwzięto zaraz po zakończeniu wojny, jednak pierwotny kształt wieży

▼ Brama Królewska

przywrócono dopiero w latach 80. Warto zwrócić uwagę na charakterystyczne metalowe gargulce, mające kształt skrzydlatych smoków, umieszczone na narożnikach kościoła. Widok tych elementów miał ostrzegać przed diabłem oraz odstraszać złe duchy.

Bazylika św. Jana Chrzciciela

- ul. Bogurodzicy 3a
- www.bazylikaszczecin.pl
- godziny otwarcia zależne od planu nabożeństw

Brama Portowa

Barokowa brama miejska dawnego Szczecina, zbudowana w roku 1725, stanowi pozostałość dawnych fortyfikacji pruskich. Napis w języku łacińskim, umieszczony na górnym elemencie elewacji, tzw. attyce, głoszący prawa państwa niemieckiego do terenów Pomorza, stanowi nawiązanie do wykupienia tych ziem od Szwedów przez Prusy w 1720 r. Zachowana w dobrym stanie brama przetrwała II wojnę światową – jeszcze w trakcie działań zbrojnych, w celu ochrony barokowego szczytu budowli, zdemontowano ów element i ukryto w Lasku Arkońskim. Po odnalezieniu w 1967 r. zamontowano go z powrotem;

dziś można podziwiać budowlę w pełnej okazałości.

Brama Portowa

- pl. Brama Portowa 2

Brama Królewska

Drugi, po Bramie Portowej, barokowy zabytek wyznaczający dawne granice miasta. Obiekty te nie tylko pełniły funkcje obronne, ale dzięki swoim znamienitym dekoracjom miały również wychwalać bogactwo miasta. Charakterystycznymi elementami budowli są jej szczyty, przedstawiające boga wojny Marsa oraz Herkulesa z maczugą. Podczas wojny zdołano je ukryć, dzięki czemu ocalały, podobnie jak w przypadku zdobień Bramy Portowej. Brama Królewska po przebudowie w 1994 r. służyła jako galeria sztuki, by od 2000 r. pełnić funkcję kawiarni. Dziś mieści się tam Pijalnia Czekolady Wedel.

Brama Królewska

- pl. Hołdu Pruskiego 1
- pijalnia czekolady 10.00–22.00

★ Bulwary Szczecińskie

Przebudowa bulwarów w 2013 r. okazała się strzałem w dziesiątkę, gdyż stanowią one dziś jedną z największych atrakcji

INFORMACJA

Szczecińska

Karta Turystyczna

Szczecińska Karta Turystyczna jest doskonałym ułatwieniem dla turystów i pozwala na znaczne oszczędności czasu i pieniędzy. Jej posiadacze otrzymują w pakiecie darmowe przejazdy komunikacją miejską, 50% zniżki na wstęp do wszystkich oddziałów Muzeum Narodowego oraz Muzeum Techniki i Komunikacji, zniżki w wybranych kawiarniach, restauracjach i hotelach, wypożyczalniach sprzętu wodnego, a także rejsach wycieczkowych. Dostępne są dwa warianty karty: 24-godzinna w cenie 15 zł i 72-godzinna za 25 zł.

Do nabycia online za pośrednictwem serwisu GoPay (www.gopay24.pl/buy/ w rozwijanym menu należy wybrać opcję Szczecin - Karta Turystyczna), w Szczecińskiej Manufakturze na bulwarze Chrobrego przy ul. Jana z Kolna 7, a także w każdym punkcie informacji turystycznej w Szczecinie. Pełna lista miejsc, w których oferowane są rabaty dla nabywców karty, znajduje się na stronie www.visitszczecin.eu/pl/25-szczecińska-karta-turystyczna.

Visit Szczecin

(www.app.szczecin.eu)

Aplikacja przygotowana na zlecenie Urzędu Miasta umożliwi zwiedzanie Szczecina wybranymi szlakami, poznawanie historii miejsc i tworzenie własnych tras. Pokazuje ona również placówki oferujące zniżkowe bilety dla posiadaczy Szczecińskiej Karty Turystycznej, restauracje, kina, teatry; pozwala także uzyskać informacje o bieżących wydarzeniach. Aplikacja dostępna na Androida i Windowsa, w języku polskim, angielskim i niemieckim. www.app.szczecin.eu.

Szczecina. Roztacza się stąd wspaniały widok na Odrę i przystań, szybko więc stały się miejscem wypoczynku, spotkań oraz różnych aktywności. Przechadzając się po bulwarach lub jadąc samochodem Trasą Zamkową nie sposób nie poczuć wywołującego szeroki uśmiech na twarzy zapachu kakao i czekolady. Wszystko za sprawą działającego tu od 1976 r. Przedsiębiorstwa Przemysłu Cukierniczego Gryf S.A, które zajmuje się przerobem ziarna kakaowego na czekoladę, polewy, nadzienia i proszek kakaowy. Dzięki temu Szczecin tak pięknie pachnie czekoladą!

Bulwary Szczecińskie obejmują cztery główne odcinki: bulwar Piastowski, Chrobrego, Gdyński i Elbląski.

Bulwar Piastowski, o długości prawie kilometra, rozpoczyna się na wysokości zjazdu z Trasy Zamkowej. Prowadzi stąd na południe wzdłuż zachodniego brzegu Odry. Znajduje się na nim tzw. **Aleja Żeglarzy**, czyli trasa spacerowa usiana ciekawymi rzeźbami nawiązującymi do tradycji morskich. Warto spędzić tu więcej czasu i zatrzymać się nad każdą rzeźbą, która symbolizuje określony wycinek bogatej historii Szczecina i okolic.

Koniecznym jest zobaczyć **pięć beczek** wykonanych w brązu, z których jedna jest wywrócona i wylewają się z niej dziesiątki świeżo złowionych śledzi – nawiązanie do czasów, kiedy w Szczecinie kwitł handel tymi rybami. Na bulwarach poznamy również postać **Wyszaka** – kupca i korsarza pomorskiego działającego na początku XII w., który prowadził wyprawy łupieżcze na tereny dzisiejszej Danii. Podczas jednej z nich dostał się do niewoli, lecz po dwóch latach (w 1128 r.) udało mu się uciec. Jako wotum dziękczynienia za ocalenie życia postanowił wspomóc Ottona z Bambergu w jego misji chrystianizacyjnej w Szczecinie. Znajduje się tu rzeźba przedstawiająca szkielet jego łodzi. Pomnikiem w Alei Żeglarzy został również uhonorowany kapitan **Ludomir Mączka**, jedna z najważniejszych postaci polskiego żeglarstwa.

Ten geolog, kapitan jachtowy, podróżnik w jednej osobie nie tylko przemierzył kulę ziemską kilkakrotnie wzdłuż i wszerz, ale również jak mało kto potrafił zgłębić kulturę i zwyczaje lokalnych społeczności. Pracą na plantacji kokosów na Polinezji, targu bananów w Nowej Zelandii, w peruwiańskiej osadzie górniczej i jako ogrodnik na Tasmanii ukazał praktyczny wymiar hasła integracji i tolerancji.

Mapa *Mare Dambiensis*, o tajemniczo brzmiącej nazwie, to kolejny spektakularny punkt na trasie bulwaru Piastowskiego. Ceramiczna mozaika o powierzchni 15 m² przedstawia najciekawsze zakątki jeziora Dąbie. Dlaczego akurat tego wąskiego obszaru? Legenda o *Mare Dambiensis* powstała w umysłach żeglarzy akademickich Szczecina w roku 1949 i stanowiła

punkt zaczepienia dla marzeń o wolności. Komunistyczne władze zamknęły wówczas dla żeglarzy morską strefę przybrzeżną, Odrę a nawet Zalew Szczeciński, ograniczając swobodne poruszanie się jachtami do obszaru dzisiejszego jeziora Dąbie. Młodzi żeglarze stworzyli więc marzycielski świat na tym akwenu, nadając różnym miejscom egzotyczne nazwy. Ziemia Umbriagi, Parvo Mare, Meduzostan, Morze Sargassowe, Svante, Przylądek Czterech Szkieletów – nazwy te widnieją również dzisiaj na mozaikowej mapie i przypominają o wielkim znaczeniu wolności dla realizacji marzeń i własnego planu na życie. Po jeziorze Dąbie razem z wodniakami pływał w latach 40. również słynny kot szczeciński Umbriaga. Mieszkał na przystani obecnego Jacht Klubu AZS Szczecin i stał się już wtedy żywą legendą wśród żeglarzy.

Dzisiaj upamiętnia go posąg na bulwarach. Podczas spaceru nie można pominąć wielu rzeźb przedstawiających urządzenia nawigacyjne, takich jak kompas, sekstant, chronometr oraz astrolabium. Jak widać, Aleja Żeglarzy dostarcza nie tylko rozrywki, ale jest także cenną platformą edukacyjną dla pasjonatów morza i żeglarstwa.

Północną kontynuacją bulwaru Piastowskiego jest **bulwar Chrobrego**, rozpoczynający się od mostu na Trasie Zamkowej, biegnący obok Wałów Chrobrego i docierający do wejścia do portu. Można tutaj zapoznać się z ofertą **rejsów wycieczkowych** po Odrze na statkach „Odra Queen” i „Peene Queen”. Jest to doskonały sposób na wygodne zwiedzanie okolic i obejrzenie miejsc niedostępnych z lądu. Organizowane są godzinne rejsy po Szczecinie, wycieczki do betonowca zatopionego w jeziorze Dąbie, a także 6-godzinne wyprawy statkiem do Świnoujścia, podczas których można podziwiać wody Zalewu Szczecińskiego, wsteczną deltę Świny oraz port morski z wielkimi promami pasażerskimi Unity Line.

Najwyższa pora przepłynąć się teraz na wschodnią stronę Odry i odwiedzić mniej uczęszczany, ale również ciekawy **bulwar Elbląski**, znajdujący się na południe od mostu na Trasie Zamkowej. Po przekroczeniu mostu nad Kanałem Zielonym należy skręcić w prawo, w ul. Składową, skąd od bulwaru dzieli nas już tylko kilkadziesiąt metrów. Oczom zwiedzających ukazuje się tu industrialna część nabrzeża. Jest to również miejsce postojowe dla barek i jednostek sportowych. Most łączący bulwar Elbląski z Wyspą Przymocście stanowi dogodny **punkt widokowy** na Odrę i oba nabrzeża.

Ostatnim punktem na trasie bulwarów szczecińskich jest **bulwar Gdyniński**, który od mostu Długiego przybiera nazwę nabrzeże Celne. Do tego miejsca rozrywki i wielu sezonowych atrakcji ściągają dziesiątki tu-

rystów i mieszkańców Szczecina. W pięknej okolicy warto wypić aromatyczną kawę czy skosztować lokalnych przysmaków, a także spacerować się kilometrowym traktem nabrzeżnym z **widokiem na miasto**. Można tutaj również skorzystać z nietypowego sposobu zwiedzania, jakim jest **wypożyczenie motorówki**. Łodzie te, noszące imiona „Klaudynka”, „Tereńka”, „Małgorzatka”, „Ewuśka”, „Danuśka” oraz „Romka”, są dostępne dla wszystkich zainteresowanych przy bosmanacie na bulwarze Gdynińskim (ul. Zbożowa 3). Wypożyczenie nie wymaga patentu motorowodnego ze względu na niewielką pojemność silnika. Przed rejsem załogi (maks. 5 osób) odbywają krótkie szkolenie z zakresu manewrowania i bezpieczeństwa. Koszt wypożyczenia to 70 zł za godzinę lub 400 zł za cały dzień; konieczne wpłacenie kaucji w wysokości 100 zł.

Na bulwarze Gdynińskim warto jeszcze zwrócić uwagę na nietypowy pomnik – maszt pochodzący ze statku s/s „Kapitan K. Maciejewicz”, zwany również **Masztem Maciejewicza**. Jego odstonięcie nastąpiło podczas Dni Morza w 1990 r. (mieścił się wówczas u wylotu Trasy Zamkowej; na obecne miejsce został przeniesiony w 2018 r.). Ten 30-metrowy maszt o wadze 30 ton pochodzi ze statku nieistniejącego już Liceum Morskiego w Szczecinie, który był zacumowany przy Wałach Chrobrego w latach 1973–85. Jednostka została zełomowana.

Bulwary Szczecińskie

- www.bulwary.szczecin.eu – wartościowe źródło informacji o aktualnych wydarzeniach i cyklicznych imprezach mających miejsce na bulwarach
- www.statki.net.pl – szczegółowe informacje o rejsach na statkach „Peene Queen” i „Odra Queen” (od 50 zł za rejs po Szczecinie do 250 zł za 6-godzinny rejs do Świnoujścia w obie strony)
- www.zstw.szczecin.pl – strona spółki Żegluga Szczecińska Turystyka Wydarzenia, bieżące informacje o wypożyczalni łodzi motorowych, katamaranów i rejsach turystycznych

Transgraniczne spacery miejskie

Szczecińskie tematyczne spacery miejskie od lat stanowią doskonały sposób na zwiedzanie miasta. Polsko-niemieckie grupy z przewodnikiem przemierzają miasto pieszo, rowerem lub kajakiem. Każdy spacer jest poświęcony innej tematyce. Podczas kajakowej wycieczki po „szzecińskiej Wenecji” można się zagłębić w historii miasta, podziwiając najpiękniejsze zakątki Odry. „Szczecin w pigułce” to skondensowany przegląd najważniejszych zabytków stolicy Pomorza, doprawiony dozą humoru i z mnóstwem ciekawostek. Wycieczka rowerowa „Cmentarz Centralny i jego historia” to szybki sposób na zwiedzanie jednej z największych nekropolii w Europie. Można wówczas poznać zabytkowe grobowce i posłuchać opowieści o ludziach sprzed dziesięcioleci. Spacer „Szczecin szlakiem PRL” przywołuje atmosferę epoki sprzed 1989 r.

Podczas przechadzki al. Wojska Polskiego przewodnik opowiada o działających tu swego czasu zakładach i sprzedawanych towarach, a także życiu codziennym w dobie tasemcowych kolejek przed sklepami. Trasy z roku na rok się zmieniają, jednak ich cel pozostaje taki sam – ukazanie mniej znanego oblicza Szczecina i zagłębienie się w tajemnice tego miasta.

Grupy wyruszają z Centrum Informacji Turystycznej w szklanym pawilonie na Alei Kwiatowej, przy pl. Żołnierza Polskiego 20; tel.: 91 434 04 40; cit@zstw.szczecin.pl; VII–IX sb.–nd.; spacer pieszy 10 zł, kajakiem 20 zł (cena zawiera koszt wypożyczenie kajaka), rowerem 20 zł (konieczny własny jednoślad). Szczegółowy plan tras i tematyki na dany rok: www.szczecin.eu/odwiedz_szczecin/szczecinskie_spacery_miejskie

★ Café 22

Kawiarnia Café 22 mieści się na 22. piętrze najwyższego budynku Szczecina, biurowca Pazim o wysokości 128 m. Wizyta w lokalu o przeszklonym wnętrzu, skąd można podziwiać panoramę miasta, połączona z degustacją kawy najlepszej jakości oraz gorącą czekoladą, stanowi niemalże obowiązkowy punkt pobytu w Szczecinie. Café 22 organizuje również liczne wydarzenia muzyczne, jak np. koncerty muzyki hiszpańskiej czy wieczory jazzowe.

Kawiarnia Café 22

- pl. Rodła 8
- tel.: 91 359 52 00
- www.cafe22.pl

★ Cmentarz Centralny

Otwarta w 1901 r. nekropolia o powierzchni 172 ha jest nie tylko największym tego typu obiektem w Polsce, ale również na

świecie. Miejsce wiecznego spoczynku znalazło tu ponad 300 tys. osób. Cmentarz Centralny pełni nie tylko funkcję terenu pochówku, lecz także parku z wielokilometrowymi alejami spacerowymi, zbiornikami wodnymi oraz pomnikami.

Do cmentarza wiedzie wzniesiona w stylu neoromańskim brama o szerokości 77 m. Nie uniknęła losu większości budynków podczas ostatniej wojny, jednak odbudowano ją w 1959 r. Inspiracje architekturą romańską widoczne są również w kaplicy głównej, zbudowanej na planie krzyża greckiego i należącej do najbardziej rozpoznawanych miejsc w Szczecinie. Szereg pomników znajdujących się na terenie nekropolii przypomina burzliwe dzieje narodu polskiego: krzyż katyński, pomnik Sybiraków, Krzyż Męczeństwa Narodu Polskiego, Pomnik Ofiar Nacjonalistów

CIEKAWOSTKA

Pierniki szczecińskie

Historia wypieku szczecińskich pierników sięga XIX w. i jest bardziej związana z tradycjami morskimi, niż na pierwszy rzut oka mogłoby się wydawać. W mieście o charakterze portowym, dokąd napływały towary z dalekiego świata, można było z łatwością zdobyć przyprawy korzenne, migdały czy cytryny, które posłużyły do sporządzenia pierwszego przepisu. W wydanej w 1838 r. niemieckojęzycznej książce kucharskiej autorstwa Marie Rosnack *Stettiner Kochbuch* znajduje się pierwszy udokumentowany przepis na pierniki (*stettiner peperkoken*). Można się domyślać, że wypieki szybko zyskały popularność, a pozostałe regiony Pomorza również zapragnęły poznać tajemnicę ich wyrobu. Na kilka lat przed wybuchem II wojny światowej została zapoczątkowana w Szczecinie tradycja przyzobaczenia niezwykłymi piernikami miejskich choinek – nosiły one bowiem formy statków, kutrów rybackich, marynarzy, kotwic, kół sterowych, ryb czy budynków miejskich. Dzisiaj zwyczaj jest wciąż żywy, a same pierniki przypominają często dzieła sztuki. Tworzone w różnych rozmiarach smakołyki zdobią witryny sklepowe niemalże każdej szczecińskiej cukierni.

Ukraińskich czy pomnik „Tym, którzy nie powrócili z morza”. Dziwi natomiast, że w takim miejscu znajduje się wciąż Pomnik Braterstwa Broni, który ma symbolizować polsko-radziecką „przyjaźń” i wspólną walkę z nieprzyjacielem...

Ciekawym sposobem na zwiedzanie cmentarza Centralnego jest podążanie utworzonym w 2010 r. **traktem historycznym**. Na trasie napotkamy 21 punktów opisanych tablicami informacyjnymi, umieszczonych w najstarszej części nekropolii. Poznamy tu m.in. postać Bernharda Stoewera, założyciela przedsiębiorstwa maszynowego

i motoryzacyjnego, działającego w Szczecinie w latach 1858–1945. Zakład produkował maszyny do szycia, maszyny do pisania, rowery oraz samochody. Bernhard Stoewer zaczynał karierę jako mechanik samochodowy w pobliskim Gryfnie, by w wieku 24 lat przenieść się do Szczecina, gdzie trudnił się na początku naprawą, a następnie produkcją maszyn do szycia. Jego fabryka szybko się rozrastała. Jeszcze przed I wojną światową wytwarzane tu samochody przeznaczone były nie tylko na rynek wewnętrzny, ale również na eksport, nawet do Australii. Po śmierci założyciela w 1908 r. zakładami kierowali jego synowie. Pomimo perturbacji spowodowanych wybuchem wojny, a następnie wielkim kryzysem w 1929 r. firma przetrwała. Od 1942 r. była już nastawiona wyłącznie na zaopatrywanie nazistów w sprzęt wojenny i „zatrudniła” robotników przymusowych oraz jeńców. Bombardowanie alianckie w 1944 r. zakończyło jej istnienie. Dziś bogatą kolekcję samochodów produkowanych przez Stoewera można oglądać w Muzeum Techniki i Komunikacji w Szczecinie.

Pod punktem 7. trasy kryje się nagrobek honorowego obywatela miasta Szczecina, prawnika i samorządowca Hermanna Hakena. Zastąpił on z wielu trafnych inwestycji, które przyniosły rozwój gospodarczy całemu regionowi. Jeszcze jako burmistrz Kotobrzegu (w latach 1867–77) założył w tej miejscowości pierwsze uzdrowsko. W Szczecinie jego priorytetem była reforma układu urbanistycznego miasta i poprawa komunikacji poprzez wprowadzenie rond. Właśnie za jego rządów powstał cmentarz Centralny; przebudowano również Wały Chrobrego, które wtedy nosiły nazwę Tarasów Hakena.

Pod numerem 12. na trasie znajduje się grób Wilhelma Meyera-Schwartau, architekta, radcy budowlanego i autora wielu projektów urbanistycznych w mieście. Do jego największych osiągnięć należą

▲ Aleja platanów na Cmentarzu Centralnym

projekty cmentarza Centralnego, Wałów Chrobrego, budynku Muzeum Narodowego oraz kościoła św. Gertrudy na Łasztowni. Następnie szlak prowadzi przez wiele wymienionych wcześniej, ważnych dla historii Polski pomników. Trasa zwiedzania kończy się przy Pomniku Pamięci Kombatantów, złożonego z grotów kopii rycerskich i skrzydła husarskiego.

Miłośnicy przyrody na pewno zainteresują się **ścieżką botaniczną**, na której zaobserwować można dziesiątki rzadko spotykanych gatunków drzew i krzewów. Przemierzając tę trasę, obejmującą 33 punkty edukacyjne, można podziwiać cisa pospolitego, sosnę himalajską, jodłę nikko z Japonii czy lipę krymską.

Do nietypowych i mało znanych obiektów należą ruiny XIX-wiecznego fortu ćwiczeb-

nego, który służył także polskiemu wojsku jako strzelnica jeszcze w latach 80. Zabytek ten nie jest oznakowany ani poddawany renowacji. Aby do niego dotrzeć, należy zwrócić uwagę na nietypowe wzniesienie między drzewami, znajdujące się w zalesionej części cmentarza między bramą nr 2 a bramą nr 3.

Cmentarz Centralny, niczym prawdziwy las, jest miejscem występowania wielu gatunków zwierząt. Możemy tu spotkać wiewiórki, zające, lisy, borsuki, zaskronce, a nawet dziki.

Cmentarz Centralny

- ul. Ku Stońcu 125a, bezpłatny parking przy bramie głównej oraz większy za jej lewym skrzydłem
- www.cmentarze.szczecin.pl, na stronie m.in. plan cmentarza
- 8.00–21.00

Kołobrzeg

Zaliczany do miejscowości o najdłuższej historii na Pomorzu dzisiejszy Kołobrzeg należy do najważniejszych ośrodków turystycznych regionu. Bogaty w atrakcje przyrodnicze, liczne zabytki oraz możliwości aktywnego wypoczynku zapewnia przyjezdnym rozrywkę na wiele dni pobytu. Kołobrzeg znany jest również jako uzdrowisko; osoby cierpiące na choroby kardiologiczne i dróg oddechowych mogą odbyć kurację w kilkunastu zakładach leczniczych.

KLUCZOWE DATY

IX w. – założenie w pobliżu ujścia Parsęty grodu, którego ludność zajmowała się eksportem soli

1000 r. – powstanie biskupstwa w Kołobrzegu

Lata 1618–53 – opanowanie miasta przez Szwedów podczas wojny trzydziestoletniej

1761 r. – zdobycie Kołobrzegu przez Rosjan w czasie wojny siedmioletniej

1830 r. – otwarcie pierwszego uzdrowiska opartego na kąpielach solankowych

1945 r. – bitwa o Kołobrzeg, na skutek której większa część miasta została zniszczona

Warto zobaczyć

★ Ratusz

Neogotycki gmach, była siedziba rady miasta, a obecna Urzędu Stanu Cywilnego w Kołobrzegu, jest okazałym budynkiem nawiązującym pod względem architektonicznym do szkockich twierdz obronnych. Ratusz, który powstał w 1832 r., zastąpił poprzedni budynek, spalony podczas wojen napoleońskich w 1807 r. Jest on wybudowany na planie litery „C”, z otwartą przestrzenią po stronie południowej. Z dziedzińca doskonale prezentuje się

wieża zegarowa wraz z herbami Kołobrzegu i Polski. Ciekawostką jest strona północno-wschodnia budowli, gdzie do dzisiaj zachowały się fragmenty średniowiecznej konstrukcji. Znajdziemy tam filary dawnego budynku, spośród których jeden jest szczególnie interesujący, gdyż przedstawia rzeźbiony wizerunek Jakuba Adebara – przywódcy buntu mieszczan przeciwko radzie miejskiej, a następnie wójta Kołobrzegu. Adebar, zapewne ze względu na nadużywanie zdobytej władzy, został jednak wkrótce obalony i ścięty mieczem w 1524 r. w okolicach obecnego ratusza.

Ratusz

- ul. Armii Krajowej 12

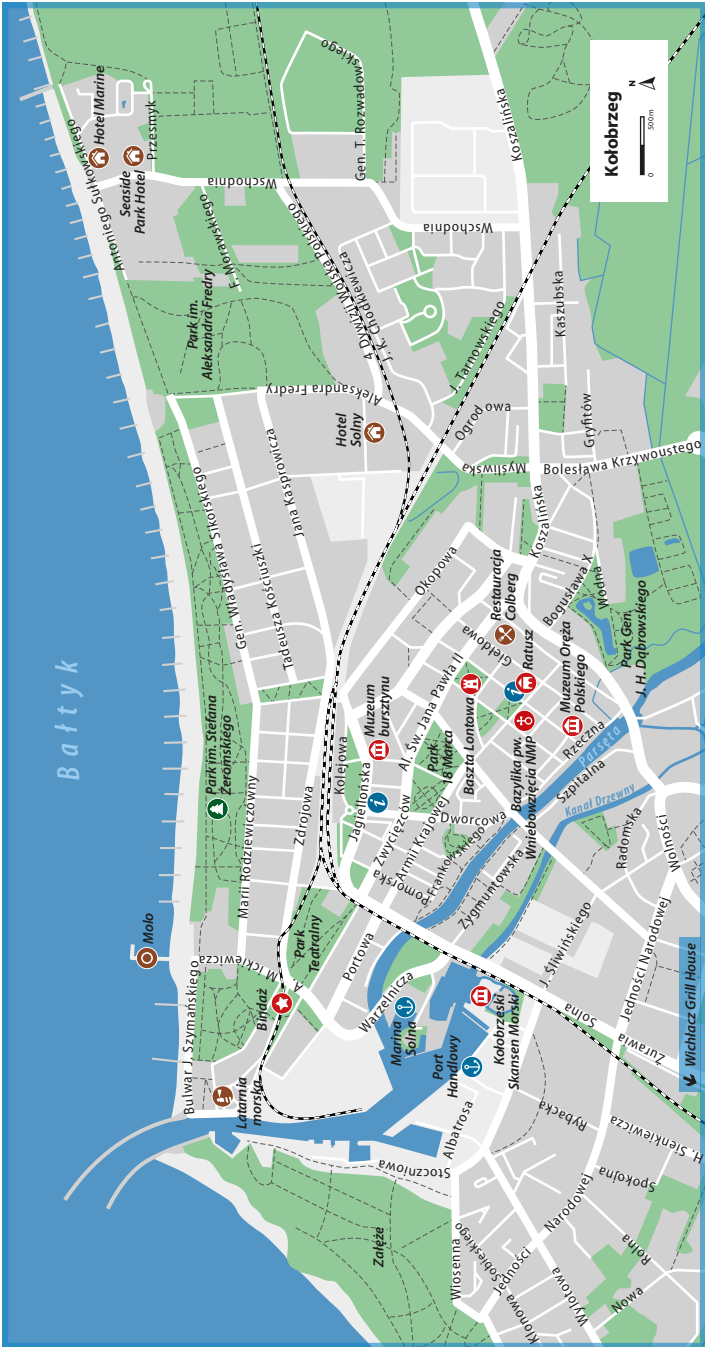
★ Bazylika konkatedralna

Pierwszą mszę świętą odprawiono w kołobrzesciej bazylice już w roku 1321, kiedy to kościół był jeszcze wielkim placem budowy. Prace nad upiększaniem i rozbudową świątyni trwały nieprzerwanie przez blisko 200 lat, dlatego trudno jednoznacznie wskazać datę ich ukończenia. Jednak dzisiejszy kształt bazyliki zawdzięcza połączeniu dwóch wież kościoła w XV w. W XVI stuleciu kościół przeszedł w ręce protestantów. Podczas bitwy o Kołobrzeg w 1945 r. świątynia została w istotnej części zburzona, gdyż pełniła wówczas funkcję twierdzy, i to na nią skierowano znaczną część ognia artyleryjskiego.

Początkowo stanowiła schronienie dla ludności cywilnej, jednak niebawem Niemcy docenili potencjał obronny budowli ze względu na grube mury i funkcję doskonałego punktu obserwacyjnego. Po wojnie losy bazyliki pozostały nierozstrzygnięte aż do roku 1957. Początkowo planowano całkowite rozebranie budowli ze względu na nieoptycalność odbudowy. Jednak po przekazaniu świątyni w ręce Kościoła katolickiego przez władze PRL podjęto trud rekonstrukcji, starając się wiernie odtworzyć jej przedwojenny wygląd. Wnętrze bazyliki kryje dzisiaj wiele bezcennych zabytków, m.in: świecznik siedmioramienny z 1327 r., wykonana

▼ Bazylika konkatedralna w Kołobrzegu

z brązu chrzcielnica z 1355 r., gotycki metalowy świecznik „Korona Holków” z 1420 r., wiszący żyrandol „Korona Schlieffenów” z 1523 r., a także umieszczony w zakrystii krucyfiks z 1330 r.

Bazylika konkatedralna

- ul. Mariacka 5
- www.bazylika.kolobrzeg.pl
- godziny otwarcia zgodnie z planem nabożeństw

Molo

Około pół kilometra na wschód od portu morskiego w Kołobrzegu znajduje się molo, wybiegające w morze na odległość 220 m. Pierwszą konstrukcję tego typu wybudowano tu w 1881 r., kiedy to Kołobrzeg stał się uznanym uzdrowiskiem i centrum turystycznym. Jako lokalizację wybrano okolice sanatorium Strand-schloß, okazałego budynku mogącego gościć nawet do 1000 osób. Podobnie jak pierwsze molo konstrukcja została zburzona na skutek działań wojennych. Nowe molo otwarto już w polskim Kołobrzegu

w 1971 r. Jest to betonowa konstrukcja o wysokości 4,5 m, zakończona głowicą równoległą do brzegu, która w początkowych planach miała pełnić funkcję przystani dla statków wycieczkowych. Jednak sztormy skutecznie wypłycają dno morskie, co uniemożliwia żeglugę. Niejako w zastępstwie wzburzone fale morskie malują spektakularne obrazy, rozbijając się o filary molo i unosząc spienione wody na kilka metrów wysokości. W 2014 r. obiekt przeszedł generalny remont. Wymieniono między innymi nawierzchnię na trakcie spacerowym i zamontowano oświetlenie. Przebywający w mieście turyści chętnie wybierają to miejsce jako cel przechadzek. Molo jest pięknie położone i, w przeciwieństwie do analogicznej budowli z Międzyzdrojów, jeszcze nie zatłoczone straganami, butikami i barami. Owszem, znajdują się tutaj tarasy z lokalami gastronomicznymi, jednak zadbano o umiar i wolną przestrzeń do wypoczynku. Od kilku lat wejście na molo pozostaje bezpłatne.

★ Muzeum Oręża Polskiego

Muzeum ma kilka oddziałów w różnych zakątkach miasta, a każdy z nich zajmuje się odrębną tematyką. Największe wrażenie wywiera **Kołobrzeski Skansen Morski**, położony przy ul. Bałtyckiej. Łatwo go dostrzec z mostu nad rzeką Parsętą, gdyż już z daleka widać potężne kadłuby okrętów wojennych, które są głównymi eksponatami. Ponadto na plenerowej wystawie obejrzymy uzbrojenie okrętów Marynarki Wojennej RP oraz zabytki techniki morskiej.

Przede wszystkim warto zwrócić uwagę na kolekcję min morskich, tzw. min kontaktowych, eksplodujących po uderzeniu w czujniki przez kadłub nadpływającego okrętu. Mina zawierała 100 kg ładunku wybuchowego, jednak mimo to unosiła się na wodzie. W zastosowaniu bojowym konieczne było jednak ukrycie jej pod powierzchnią wody. Używano do tego celu pełniącego funkcję kotwicy stalowego wózka, podczepionego za pomocą łańcucha i zaprojektowanego tak, aby zanurzyć minę

na ściśle określonej głębokość. Z minami nieodłącznie wiąże się również urządzenie zwane trałem morskim, służące do ich unieszkodliwiania. Jeden z jego elementów – pływak, można obejrzeć zaraz przy wystawie min kontaktowych. Trał złożony był ze stalowych lin wyposażonych w przecinaki, które rozcinały łańcuch łączący minę z kotwicą. Dzięki temu albo wybuchła po kontakcie z linią, albo wypływała na powierzchnię, gdzie była neutralizowana ogniem artyleryjskim. Pływaki miały utrzymać liny na stałej głębokości.

Bez wątpienia największą atrakcją wystawy są **ORP „Fala”** oraz **ORP „Władysławowo”**. Zwiedzający mają prawo wejść do tych okrętów i zapoznać się z życiem codziennym żołnierzy marynarki wojennej.

Z kolei w obiektach przy ul. Gierczak, w pobliżu XV-wiecznej **kamienicy Kupieckiej**, zgromadzono niezwykle eksponaty militarne od średniowiecza do współczesności. Zobaczymy tu maszynę szyfrującą Enigmę, mundury wojskowe, broń śre-

▼ ORP „Fala”

ORP „Fala” i ORP „Władystawowo”

ORP „Fala” to statek patrolowy, który powstał w stoczni w Gdyni w 1965 r. i służył Straży Granicznej do roku 1996, mając za zadanie patrolowanie wód terytorialnych Polski w poszukiwaniu i niszczeniu wrogich okrętów podwodnych. Jednostka ma długość 41 m, wyporność 240 ton, zanurzenie wynosi 2 m. Przy dwóch śrubach napędowych widać kulę w srebrnym kolorze, która pełniła funkcję sonaru (o skutecznym zasięgu nawet 5 km). Wnętrze okrętu zostało zachowane w stanie niezmiennym, tak jak w czasach jego aktywnej służby. Wszystko wygląda tu realistycznie, jakby w gotowości bojowej. Dolna część pokładu na rufie mieści kajuty oficerskie, łazienkę, kuchnię okrętową (tzw. kambuz), a także szafy na broń dla załogi. Kolejnym punktem na trasie zwiedzania jest maszynownia mieszcząca dwa silniki wysokoprężne o mocy 2500 KM, które przypadały na pojedyncze śruby. Dzięki nim statek mógł rozpędzić się do maksymalnej prędkości 45 km/godz. (lub bardziej precyzyjnie, 24 węzłów). W nomenklaturze morskiej jeden węzeł oznacza prędkość jednej mili morskiej na godzinę, a mila morska jest równa 1,8 km. Maszynownia mieści także niezbędne do zapewnienia energii elektrycznej na pokładzie agregaty prądotwórcze napędzane paliwem. Bardzo ciekawymi pomieszczeniami są także kabina nawigacyjna oraz główne stanowisko dowodzenia, gdzie zobaczymy ster, radar nawigacyjny i mnóstwo innych urządzeń. Zwiedzanie można zakończyć w kajutach mieszkalnych marynarzy, gdzie poza łózkami piętrowymi dostrzeżemy hamaki, rozwieszane na wypadek konieczności zwiększenia składu osobowego załogi.

ORP „Władystawowo” jest natomiast okrętem raketowym radzieckiej konstrukcji, zbudowanym w celu niszczenia wrogich statków. Wszedł do służby w 1975 r., zakończył ją w roku 2006. Jednostka ma długość 38 m, wyporność 170 ton, zanurzenie wynosi 2,7 m. Spód kadłuba odstawia trzy śruby napędowe oraz otwór znajdujący się na linii wody, służący za rurę wydechową. Pokład główny zajmują w znacznej części potężne hangary raketowe. Znajdowały się tam pociski o długości prawie 6 m i masie ponad 2 ton. Rakiety te miały skuteczny zasięg 40 km i poruszały się z prędkością 1123 km/godz. Ich prowadzenie odbywało się dwutorowo. W pierwszej fazie lotu odpowiadał za to system okrętowego kierowania ogniem Klon 205, którego anteny widoczne są na głównym maszcie. Dopiero ok. 10 km przed osiągnięciem celu rakietę przełączała się na własny system radiolokacyjny. Na ORP „Władystawowo” znajdowały się cztery takie pociski. Wnętrze okrętu kryje centralę artyleryjską, mesę oficerską oraz maszynownię. Szczególne wrażenie wywierają trzy silniki okrętu, rozwijające moc 4000 KM i pozwalające na przemieszczanie się z prędkością 40 węzłów, czyli 75 km/godz. Znajdujące się na dziobie statku główne stanowisko bojowe mieści panel do sterowania silnikami, koło sterowe, pulpit odpalania rakiet z przyciskiem „start”, po którego wciśnięciu nie było już odwrotu i obiekt zmierzał w stronę celu. Oba okręty stanowią niezwykle eksponaty, a zwiedzanie ich na długo zapada w pamięć.

dniowieczną, a także wystawę plenerową sprzętu ciężkiego: czołgi, wyrzutnie rakiet oraz artylerię przeciwpancerną i przeciwlotniczą.

W zabytkowym pałacu Braunschweigów mieści się kolejny oddział – Muzeum Miasta Kołobrzeg. Znajdują się tutaj dwie wystawy stałe, „Zbiory metrologiczne”

i „Dzieje Kołobrzegu”, dzięki którym poznamy historię miasta oraz obejrzymy unikalne znaleziska archeologiczne z okresu średniowiecza.

Najnowszą placówką kołobrzeskiego muzeum jest, opisane nieco dalej, Muzeum Zimnej Wojny w Podborsku, oddalone od miasta o 50 km.

Muzeum Oręża Polskiego

- Armii Krajowej 13
- www.muzeum.kolobrzeg.pl

Park im. Stefana Żeromskiego

Założony w 1853 r. park o powierzchni 25 ha, położony na wschód od kołobrzeskiego mola, pełni dwie funkcje: rekreacyjną oraz ochronną – otaczając miasto natu-

ralnym murem wysokich drzew, chroni je tym samym przed huraganowymi wiatrami podczas zimowych sztormów. W sezonie wypoczywają tutaj tysiące turystów korzystających z licznych ścieżek spacerowo-rowerowych i leczniczego mikroklimatu. Pośrodku parku znajduje się **sanatorium „Bałtyk”**, które powstało na miejscu dawnego budynku uzdrowiska. Wznosi się tu również 20-metrowy **pomnik Zaślubin Polski z Morzem**, upamiętniający wydarzenie z marca 1945 r., kiedy to Kołobrzeg na powrót stał się częścią terytorium Polski.

Marina Solna

Położony na Wyspie Solnej port jachtowy jest nie tylko jedną z najbardziej

▼ Kołobrzeki bindaż

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

-
1. ZAREJESTRUJ SIĘ
 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Szczecin i Pomorze Zachodnie

Najliczniej odwiedzany region naszego kraju przez turystów to nie Podhale czy Mazury, ale właśnie Pomorze Zachodnie. Zdecydowana większość przyjeżdża tu, aby odpocząć na piaszczystych plażach Bałtyku. W niewielkiej odległości od morskiego brzegu zaczynają się innego typu akweny – malownicze, czyste jeziora o poszarpanej linii brzegowej – wymarzone miejsce dla nurków, żeglarzy oraz rodzin z dziećmi. Warto pospacerować również po tutejszych borach, których bogactwa docenią nie tylko grzybiarze. Miłośnicy historii natkną się na tych terenach na zabytki sięgające zamierzchłej prehistorii, a także zwiedzą pełne uroku miasta i miasteczka na czele ze Szczecinem – stolicą regionu.

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuski 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny na:

ebookpoint

ISBN 978-83-283-7277-1

Cena 29,90 zł